

Digi-ilmailun kehittäminen

Työryhmän loppuraportti

Työryhmän toimeksianto ja tehtävä

Aikataulu:

1.9. - 30.9.2020

Tehtävä

- Arvioida digi-ilmailun laajuutta ja muotoja, taloudellista merkitystä, liiketoiminnan rakennetta sekä lentoasemapalvelujen käyttöä.
- Arvioida Finavian lentoasemaverkoston ulkopuolisten lentoasemien merkitys mm. aluetalouden ja alueellisen saavutettavuuden turvaamisessa.
- Selvittää kansainvälisiä kokemuksia digi-ilmailusta.
- Selvittää toimintaympäristön muutosten ja teknisen kehityksen vaikutuksia digi-ilmailuun ja niiden palvelutarpeisiin (esim. ilmastopolitiikka, sähkölentokoneet, droonit, lennonjohdon digitalisaatio ja uusi viestintäteknikka)

Työryhmän jäsenet

- LVM: Timo Kievari (puheenjohtaja), Leena Sirkjärvi (varapuheenjohtaja) ja Juha Parantainen (sihteeri)
- SM: Ari Laaksonen (varaedustaja Alpo Nikula)
- PLM: Ville Suominen (varaedustaja Ilkka Ojala)
- Finavia Oyj: Heini Noronen-Juhola (varaedustaja Heikki Isomaa)
- FinnHEMS Oy: Ari Pellinen
- Lappeenrannan Lentoasema Oy: Eija Joro
- Traficom: Jukka Hannola
- Mikkelin kaupunki Jouni Riihelä
- RPAS Finland ry: Jonas Stjernberg (varaedustaja Markku Roschier)
- Seinäjoen kaupunki: Tero Kankaanpää (varaedustaja Hannu Latvala)
- Suomen Ilmailuliitto ry: Janne Vasama (varaedustaja Pekka Aakko)
- Suomen Moottorilentäjien liitto ry: Jukka Pekka Kinos
- Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry: Tuija Karanko
- Traffic Management Finland Group Oy: Pasi Nikama

Työryhmän johtopäätöksiä 1

1. Nykyisen lentokenttäverkoston potentiaalia ei kaikilta osin ole kyetty hyödyntämään. Perinteisen ilmailun rinnalle on kehitettävissä täydentäviä uusia toimintoja ja palveluja, joilla saavutettavuutta voidaan parantaa kansalaisten ja elinkeinoelämän tarpeita vastaavasti. Tämä edellyttää kestävä ja markkinaehtoisen digi-ilmailun edellytysten parantamista. Alan taloudellisista tunnusluvuista ei ole kattavaa kuvaa.
2. Lentoon lähtö- ja laskeutumispaikkojen tulisi muodostaa verkosto, joka mahdollistaa lentopaikkojen pitämisen sekä ilmailupalveluiden tarjonnan liiketaloudellisesti kannattavalla tavalla.
3. Ilmailun sähköistyminen ja puhtaammat käyttövoimat sekä digitaalisen tiedon hyödyntäminen, automaatio ja viestintäyhteydet ovat keskeisiä edellytyksiä ilmailun kestäväälle kehitykselle sekä kustannustehokkuudelle. Ilmailun ja muun liikenteen päästöjä ja niiden vähentämismahdollisuuksia tarkastellaan fossiilittoman liikenteen tiekarttaa valmisteltaessa.
4. Digitaalisen tiedon jakamiseen perustuva liikenteenohjaus mahdollistaa turvallisen, kestävä ja tehokkaan ilmailun, jolloin ilmatilaa voidaan hyödyntää tehokkaammin sekä kapasiteetin että kustannusten näkökulmasta.

Työryhmän johtopäätöksiä 2

5. Lainsäädännön tulisi mahdollistaa uusien liiketoimintallien syntyminen alalle ja varmistaa ilmailun turvallisuus. Suomen tulisi olla edelläkävijä digi-ilmailun osa-alueiden kehittämisessä ja aktiivinen toimija alan kansainvälisen säädösperustan, kuten U-Space – täytäntöönpanoasetusehdotuksen, valmistelussa.
6. Verkostoitumista, yhteistyötä ja vuoropuhelua tarvitaan, jotta alan moninaiset toimijat voivat saada yhdessä aikaan parempaa palvelutasoa ja laajempia taloudellisia hyötyjä (mukaan lukien vienti ja kaupunkien edustajat).
7. Mahdollistavalla lainsäädännöllä, johdonmukaisella viranomaistoiminnalla sekä reilulla kilpailuympäristöllä voidaan edistää digi-ilmailun kehittymistä. Julkisen vallan interventioita markkinaehtoiseen toimintaan tulee välttää ja julkisen tuen tehokkuutta on arvioitava suhteessa päämääriin.

Toimenpide-ehdotukset

1. Edistetään digi-ilmailun toimijoiden verkostoitumista parhaiden käytäntöjen jakamiseksi ja alan kehityksen nopeuttamiseksi (klusteri, foorumi tms.).
2. Selvitetään ANS Finlandin johdolla, miten digi-ilmailun toimijoiden keräämä digitaalinen tieto saataisiin jaettua toimijoiden kesken kaikkia hyödyttävällä tavalla (mukaan lukien kokemukset maailmalla käytössä olevista ja kehittyvistä uusista tekniikoista).
3. Arvioidaan alan taloudellinen laajuus sekä viennin ja kansainvälistymisen mahdollisuudet digi-ilmailussa osana liikennealan kansallista kasvuohjelmaa.
4. Arvioidaan kansallisesti lainsäädännön kehittämistarpeet ja vaikutetaan kansainvälisen sekä EU-säätelyn kehitykseen niin, että se tukee digi-ilmailun ja sen markkinoiden kehitystä ja toimintaedellytysten paranemista.
5. Arvioidaan lentoasemien valtiontuen ja sen kohdentamisen vaikutuksia mm. markkinoiden kehittymiseen.
6. Toteutetaan pilottihankkeita, joilla edistetään esim. uuden teknologian ja tiedon hyödyntämistä ja kuljetusten yhdistelyä digi-ilmailussa. Kannustetaan kuntia hyödyntämään ja kokeilemaan digi-ilmailun palveluja.
7. Arvioidaan ilmailua koskevan viranomaistoiminnan tarpeet digi-ilmailun näkökulmasta kokonaisuutena.